

ТЕМА 11. ПРОФІЛАКТИКА ПОБУТОВОГО ТРАВМАТИЗМУ

1. Нещасні випадки невиробничого характеру
2. Профілактика травматизму у побуті
3. Запобігання травматизму невиробничого характеру
4. Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру

1. Нещасні випадки невиробничого характеру

Травматизм, відповідно до місця отримання ушкоджень, ділять на виробничий та невиробничий. На частку першого припадає близько 20%, тобто кількісно різко переважає невиробничий травматизм.

Невиробничий травматизм — це травматизм, не пов'язаний з виконанням трудових обов'язків та його можливо кваліфікувати (Додаток 1) в залежності від місця отримання травми:

1. Побутовий травматизм пов'язаний з нещасними випадками в будинках, дворах і на присадибних ділянках, під час відпочинку, під час ігор і т.д. В усьому світі побутові травми становлять майже половину всіх травм, що виникають поза робочим часом. Побутові травми належать до страхових випадків.

До структури побутового травматизму входять такі причини, як опіки, вбивства, самогубства, різні травми опорно-рухового апарату (включаючи випадання з вікон, падіння в сходові прольоти, з даху, з балконів), отруєння, асфіксія, укуси тварин, утоплення, тощо.

Одне з перших місць по побутовому травматизму займає необережне поводження з вогнем, з різними киплячими рідинами. Опіки є причиною серйозних ушкоджень, вони часто призводять до смертельних наслідків.

Серед причин травмування у побуті падіння складає 58,7 % всіх нещасних випадків травматизму невиробничого характеру.

Окрему групу в побутовому травматизмі становлять травми літніх людей. Особливо вони зростають після 65 років життя. Люди цього віку ослаблені хворобами, мають знижений слух, зір, погано координують свої рухи. У цьому віці крихкість кісток призводить до переломів, травм. Також варто зауважити, що більше 30% усіх побутових травм пов'язані із зловживанням алкогольних напоїв.

2. Вуличний травматизм. Найбільш частою причиною вуличних травм є падіння з висоти, включаючи падіння з дерев, парканів, дахів, гаражів та погребів, на рівному місці; падіння дітей з крижаної гірки, з гойдалки і у відкриті люки. Травмування на дитячих та спортивних майданчиках, при прогулянках велосипедом, роликовими ковзанами, самокатами та іншими технічними засобами трапляються найчастіше у дітей віком від 5 до 14 років, і такий травматизм можливо віднести як до вуличного, так і до дитячого.

3. Транспортний травматизм – одна з найнебезпечніших світових загроз здоров'ю і життю людини. Причини транспортної травми різноманітні, це і є раптова поява на проїжджій частині перед транспортом, що їде, і вина водіїв транспорту, тощо.

4. Дорожньо-транспортні пригоди (ДТП) дають до 25% смертельних випадків. За статистичними даними ВООЗ, лише внаслідок автомобільно-дорожніх пригод щорічно в світі гинуть понад 250 тис. людей, а кількість травмованих перевищує 2 млн. В Україні щороку стається майже 200 тисяч дорожньо-транспортних пригод, в яких 40 тисяч осіб отримують травми, а понад 5 тисяч гинуть.

При цьому причиною ДТП є перехід в недозволеному місці, порушення водієм чи пішоходом правил дорожнього руху, гра на залізничному полотні, неухважність, перевищення швидкості, не дотриманості дистанції, нетверезий стан, тощо.

5. Спортивний травматизм. Цей вид травматизму сягає 2-5% від загального – побутового, вуличного, виробничого. Травматизм у різних видах спорту відрізняється. Певна річ, чим масовіший вид спорту, тим більше травм зустрічається у спортсменів. Нажаль, не тільки у

великому спорті є випадки отримання травм, а і у здобувачів освіти при заняттях фізкультурою і спортом.

6. Воєнні травми, тобто травми, одержані на війні. Через повномасштабне збройне вторгнення Росії постраждали понад 1240 дитини – загинули 425 неповнолітніх та понад 815 були поранені. На жаль, ці цифри не остаточні, оскільки триває робота з їх встановлення в місцях ведення активних бойових дій, на тимчасово окупованих та звільнених територіях. Ще невідома статистика стосовно травмованих комбатантів і ця статистика буде невтішна.

За характером пошкодження виділяють такі види травм: утоплення та інші види асфіксії, дорожньо-транспортні пригоди, кататравми (падіння з висоти), травми від впливу температурних факторів (опіки, обмороження, сонячний і тепловий удар і т.п.), отруєння (ліками, чадним газом), пошкодження електричним струмом, вогнепальні поранення, інші.

Особливий вид травматизму, який викликає занепокоєння, це дитячий травматизм. У дитячому віці побутовий травматизм спостерігається найчастіше. Він охоплює майже 70% від усіх травм. Безвідповідальність деяких батьків часто приводить до трагічних випадків. Особливо від опіків потерпають діти до 2-3 років.

Також часто діти страждають від враження струмом, отруєння продуктами побутової хімії, ліками, які зберігаються у доступних місцях.

Зростають травми у дітей особливо влітку на канікулах. Вони часто нічим не зайняті і перебувають вдома самі. В цей час найчастіше вони отримують травми через падіння.

2.Профілактика травматизму у побуті

Досягнення належного рівня безпеки людини у сфері, не пов'язаній з виробництвом, можливе лише за умови правового регулювання суспільних відносин.

З метою забезпечення створення в Україні ефективної системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 980-р від 08.11.2007 року було затверджено План першочергових заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру.

До комплексу профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, відносяться Правила безпечного користування електроприладами:

1. Перед вмиканням електроприладу переконайся у тому, що провід, вилка і розетка не пошкоджені.
2. Вмикайте і вимикайте електроприлади лише тримаючись за вилку, ніколи не тягніть за провід.
3. Не вмикайте одночасно в одну розетку велику кількість електроприладів.
4. Не ставте поблизу електроприладів легкозаймисті речовини.
5. Розміщуйте обігрівальні електроприлади на віддалі не менше ніж 50 см від предметів, що можуть загорітися.
6. Не залишайте електроприлади без нагляду.
7. Після закінчення роботи вимкніть електроприлад.
8. Праски та інші електронагрівальні прилади ставте на вогнетривкі керамічні, металеві, кам'яні підставки.

При користуванні засобами побутової хімії та ліками необхідно дотримуватися наступних правил:

1. Усі засоби побутової хімії необхідно переносити та зберігати окремо від продуктів харчування, ліків, посуду, недоступних для дітей місцях.
2. Препарати побутової хімії у аерозольних упаковках не можна використовувати поблизу відкритого вогню, зберігати під прямими сонячними променями, нагрівати вище 50°C або розбирати.
3. Користуватися препаратами побутової хімії потрібно тільки за призначенням, обов'язково дотримуватися інструкції на етикетці. Якщо там написано «уникати контакту зі шкірою» — значить, цим засобом можна користуватися тільки в гумових рукавичках.

4. Аптечка із ліками повинна бути зачинена. Зберігайте ліки треба окремо від продуктів харчування. Не використовуйте ліки, термін придатності яких скінчився. Ліки слід зберігати тільки в упаковці виробника.

Профілактика харчових отруєнь:

- обов'язково мийте руки перед приготуванням чи прийомом їжі;
- ретельно мийте обробні дошки, ножі та посуд, перш ніж починати використовувати їх для приготування страв;
- використовуйте тільки свіжі продукти;
- дотримуйтеся технології приготування страв;
- для вживання овочів, зелені та фруктів у свіжому вигляді, замочуйте їх у розчині соди (1 ст. ложка харчової соди на 1 л води) на 10 хвилин, а потім промивайте під проточною водою;
- не купуйте продукти з пошкодженою упаковкою чи прострочені продукти;
- не кладіть сире та приготоване м'ясо на одну тарілку;
- зберігайте продукти при температурі не вище +5°C (холодні готові страви – не більше 2 діб; розігріту їжу – не більше 2 годин);
- не вживайте консервацію з роздутих, деформованих банок.

3. Запобігання травматизму невиробничого характеру

Принципи запобігання травматизму невиробничого характеру різноманітні, але головним і надійним з них є постійна турбота про безпеку в житлових та підсобних приміщеннях, в торговельних об'єктах, в місцях відпочинку та масового перебування людей тощо.

Зазвичай, на роботі ми дотримуємось правил техніки безпеки праці, а вдома людина нехтує цими правилами та не дуже вимоглива до себе і оточуючих. В кожному колективі є свої правила безпеки праці. В домашніх умовах різних технічних засобів не менше, ніж на виробництві. Це і електроприлади, холодильник, пылесос, газова плита, пральна машина та багато іншого.

При невмілому користуванні з такими предметами найчастіше дістають поранення руки. Виникають рани різані, рвані, а також незначна кровотеча. Тому у повсякденному житті не допустимо нехтувати правилами безпеки при користуванні побутовими речами, у місцях масового перебування людей з метою убезпечити себе і оточуючих людей.

Старше покоління систематично повинні виховувати в дітях обачливість і обережність, особливо при поводженні з вогнем і небезпечними приладами. Потрібно застерігати дітей від пустощів на балконах, драбинах, деревах.

Керівники, викладачі, відповідальні особи навчальних закладів з метою запобігання травматизму серед здобувачів освіти повинні активізувати роботу з питань безпеки життєдіяльності, охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту. Періодично проводити аналіз стану і причин травматизму невиробничого характеру, виникнення факторів середовища життєдіяльності, небезпечних для життя і здоров'я, їх властивостей, джерел походження.

4. Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру

Постановою Кабінету Міністрів України № 270 від 22.03.2001 р. затверджено Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. Цей Порядок визначає механізм розслідування та ведення обліку нещасних випадків невиробничого характеру, які сталися з громадянами України, іноземцями та особами без громадянства на території України.

У разі нещасного випадку невиробничого характеру потерпілі звернулися або були доставлені у лікувально-профілактичні заклади, останні протягом доби надсилають письмове повідомлення за встановленою формою (Додаток 2):

1. Про кожний нещасний випадок - до районної держадміністрації (виконавчого органу міської, районної у місті ради);
2. Про кожний нещасний випадок, що стався внаслідок споживання (користування) нехарчової продукції - до органу державного ринкового нагляду у відповідній сфері відповідальності;
3. Про нещасний випадок із смертельним наслідком, пов'язаний із заподіянням тілесних ушкоджень іншою особою, а також нещасний випадок, що стався внаслідок контакту із зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами або під час дорожньо-транспортної пригоди, - прокурору та органу досудового розслідування.

Лікувально-профілактичні заклади, до яких звернулися або були доставлені потерпілі, ведуть реєстрацію нещасних випадків в окремому журналі за встановленою формою (Додаток 3).

Облік нещасних випадків та аналіз причин їх виникнення проводять районні держадміністрації (виконавчі органи міських, районних у містах рад) на підставі звітів про нещасні випадки за встановленою формою (Додаток 4), які щомісяця до 10 числа наступного періоду надсилаються лікувально-профілактичними закладами.

Класифікація нещасних випадків невиробничого характеру

Зразок

ПОВІДОМЛЕННЯ

про нещасний випадок невинуваченого характеру

"_____" _____ 200_ р.

Лікувально-профілактичний заклад, куди звернувся

або доставлений потерпілий _____

Повідомлення надіслано _____

(найменування районної держадміністрації або

виконавчого органу міської, районної у місті ради, органу

досудового розслідування, органу прокуратури, органу державного

ринкового нагляду)

Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого _____

Дата народження _____

Рід занять _____

Адреса потерпілого _____

(Автономна Республіка Крим, область, район,

населений пункт, вулиця, будинок, квартира)

Місце, де стався нещасний випадок, та обставини, за яких стався

нещасний випадок _____

Дата і час травмування _____

(число, місяць, рік, година)

Дата і час звернення до лікувально-профілактичного закладу

_____ (число, місяць, рік, година)

Діагноз _____

Вид травми згідно з кодами міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10)

Подія, що призвела до нещасного випадку _____

Висновок про наявність алкогольного чи наркотичного сп'яніння

_____ (посада медичного працівника)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Зразок

**ЖУРНАЛ
реєстрації нещасних випадків
невиробничого характеру**

(найменування лікувально-профілактичного закладу)

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого, рік народження	Професія, (посада) або рід занять	Адреса потрпілого	Місце, де стався нещасний випадок	Дата і час травмування	Дата і час звернення до лікувально-профілактичного закладу	Дата складання акта за формою НТ	Подія, що призвела до нещасного випадку	Причина травмування	Діагноз	Дата видачі акту за формою НТ та підпис особи, яка його отримала
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Додаток 4

**ЗВІТ
про нещасні випадки неvirобничого характеру
за _____ 20__ р.**

(найменування лікувально-профілактичного закладу, місцевого

органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування)

Код згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я десятого перегляду	Найменування	Усього нещасних випадків	Потерпілі		Групові нещасні випадки			Нещасні випадки з дітьми віком до 14 років		
			усього	у тому числі із смертельним наслідком	усього	усього потерпілих	у тому числі із смертельним наслідком	усього	усього потерпілих	у тому числі із смертельним наслідком
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11